Wij lopen niet weg

Dames en heren,

35 jaar geleden, 11 oktober 1980 – het fusiecongres van het CDA. Toen: een uitpuilende zaal vol mensen: tot zover is er niks veranderd. Als ik zo rondkijk: iets meer vrouwen nu en iets meer kleur – en dat kan natuurlijk nog beter.
Toen: een totaal ander podium – een bestuur achter een lange tafel met een gordijn eraan en naambordjes erop. Nu: één katheder en vooral veel ruimte voor mensen.
Maar de grootste verandering nog is de manier van vergaderen: toen een select aantal uitverkoren afgevaardigden, nu heeft iederéén stemrecht. Het was mooi toen en het is in 35 jaar beter geworden, zullen we maar zeggen.

Wat niet veranderd is: het CDA is van de beginselpolitiek. Wij hebben waarden en idealen, afkomstig uit de christelijk-sociale traditie, maar iedereen die zich daarin herkent, vanuit welke levensbeschouwing dan ook, is voluit CDA-er.
Wat ook niet veranderd is: ons verantwoordelijkheidsgevoel. Ergens in de loop van de geschiedenis is verantwoordelijkheid bijna vanzelfsprekend geassocieerd is geraakt met christendemocratische identiteit.

Telkens stonden er mensen op die deden wat nodig was, die niet wegliepen, die wat zij konden inbrachten op de plek en de positie waar ze zich bevonden: christendemocraten herkenbaar op hun drijfveren en in hun doen.
En verder niet veranderd: onze focus op de samenleving. Dat heette vroeger maatschappelijk middenveld. De instituties zijn veranderd, maar maatschappelijk initiatief is er nog steeds nét zo veel en overal. Dus zet het CDA zich daarvoor in - voor een sterke samenleving.

De tijden zijn anders, en dus verandert de partij. Voor ons is een politieke partij voertuig van idealen. Al sinds het ontstaan zijn politieke partijen ledenpartijen, en hoe belangrijk de leden zijn blijkt wel uit de geweldige ledencampagne die we nu voeren. Anne, Ymkje en Monique – ze hingen de afgelopen weken uitgebreid op de stations en ik hoop dat u met de folders van hen en hun collega's veel mensen enthousiast gekregen heeft voor het CDA of dat u dat nog gaat doen. Want leden zijn de ruggengraat van het CDA, in wat we doen, in de financiering en op de lijsten. Investeren in de leden dus. Maar tegelijk in méér. Want de ontwikkeling is dat mensen steeds minder lid-van-iets worden. Misschien nog van de ANWB, maar dat doe je voor de Wegenwacht.

Er zijn wel heel veel mensen die politiek geïnteresseerd zijn. En dus moeten we naast investeren in de leden tegelijk ook werken aan het CDA nieuwe-stijl, de politieke partij die ook morgen het voertuig van de idealen van veel mensen kan zijn.

En daar doen we ook al het nodige aan, dat hebt u de laatste jaren wel gemerkt. Lijsttrekkersverkiezingen. Er zijn primaries mogelijk. Visiegroepen die de expertise en ervaring van leden en niet-leden benutten als bouwstenen voor een nieuw verkiezingsprogramma. De debatmakers van Nu.Dialoog. En we gaan verder. Met een verkiezingsprogramma dat anders wordt, compacter, een verhaal dat duidelijk maakt waar we voor staan. Een programma dat we samen met u maken – de visiegroepen betrekken u er in de deelsessies nu al bij, ook vandaag. En de eerste opbrengst ligt er al: van de visiegroep defensie, die met militaire discipline en ongekend snel een nieuwe visie op defensie op tafel legde – chapeau!-, maar ook familie en gezin, duurzaamheid, zorg en werk en economie. En de rest komt eraan – maak uw borst maar nat, u mag aan de bak!

*

35 jaar CDA. Op het vorige congres op het podium: drie oud-premiers. Van Agt, Lubbers, Balkenende – 35 jaar idealen en verantwoordelijkheid. Ze blikten niet terug. “Het gaat niet om gisteren, het gaat om het CDA nu, zei Lubbers. “Wat maakt het CDA bijzonder?”, zei hij verder, “Dat mensen boodschap hebben aan elkaar”. Van Agt markeerde het feest, “het feest van de eenheid”, noemde hij het. En Balkenende noemde drie pijlers: “Het CDA is een partij van waarden, van verantwoordelijkheid, én van wij en later in plaats van ik en nu.”

Mooi, en inspirerend. En ik dacht nog aan die andere oud-premier, Piet de Jong, 100 jaar. Komen kon hij niet meer, dus we dronken samen een borrel bij hem thuis, op zijn gezondheid en op het CDA. Wat voor hem belangrijk was in de politiek, vroeg ik hem. Zijn antwoord was glashelder: “Een politicus heeft geen andere opdracht dan naar beste kunnen bij te dragen aan vrede en rechtvaardigheid in de samenleving.”

En dat is vandaag de dag super-urgent. 35 jaar – en de problemen van vandaag zijn niet niks. 60 miljoen vluchtelingen in de wereld – meer dan ooit sinds de Tweede Wereldoorlog. Een aantrekkende, maar broze economie, met een werkloosheid die

maar moeilijk daalt. En geopolitieke verhoudingen die op z'n minst onrustig maken.

*

Wij zijn niet voor het gemak geboren natuurlijk. Juist als het moeilijk en ingewikkeld wordt moeten we er staan – dat is het minste dat je van politici kunt vragen. En dan komt het aan op waarden, op idealen, op wat echt belangrijk is. En op verantwoordelijkheid – zoals Willem Aantjes zei in zijn Bergrede op het oprichtingscongres van het CDA. "De eerste vraag die aan een mens gesteld werd, luidde: 'Adam, waar ben je?'. Dat is de vraag die ons gehele leven begeleidt, ook in de politiek, bij iedere beslissing, telkens weer: mens, waar ben je? Waar sta je in de problemen van de wereld? Aan welke kant sta je?"

Dat is stellingname op het scherpst van de snede. Elke rechtsstaat heeft de morele plicht om vluchtelingen op te vangen. Sybrand zei het al in een interview in augustus – nog vóór er van andere politieke partijen, laat staan van het kabinet iets vernomen was. Sterker nog, op ons congres in Alkmaar een jaar geleden had hij het er al over. Mensen in nood vang je op. Dat is een kwestie van humaniteit.

En het moet ook houdbaar zijn. We moeten

mensen die we opvangen, perspectief kunnen geven. En we moeten kunnen blijven opvangen, nu, bij de vreselijke oorlog in Syrië. maar ook in bij conflicten straks, die we nu nog niet kennen.

Opvangen. Het regelen. Grenzen stellen. Toekomst geven.
Wij lopen niet weg!

*

En dan ben ik ongelofelijk trots op wat ik mensen in het land zie doen. Trots ook op de CDA-ers en niet-CDA-ers, die als vrijwilligers inspringen – in de crisisopvang, in de noodopvang, bij de AZC's, om voedsel uit te delen, kleding te verstrekken, taallessen te geven of gewoon iets te organiseren voor de kinderen.

Trots op al die raadsleden, statenleden, burgemeesters en andere bestuurders, onze mensen die het gewoon regelen, die gewoon dóen als het onmogelijke wordt gevraagd. Terwijl wij hier congres hebben worden elders sporthallen in gereedheid gebracht, met bezorgde burgers gesproken en bussen mensen ontvangen – burgemeesters Ellen Nauta van de Hof van Twente en Herman Kaiser van Arnhem bijvoorbeeld kunnen hier daarom vandaag niet zijn.

Ik noem in het bijzonder Jos Wienen van Katwijk. Hij is voorzitter van de VNG-commissie Asiel en

Integratie en hij doet ongelofelijk goed werk. En ik ben trots op de samenwerking tussen de CDA-ers in gemeenten, provincies, in Den Haag en in Europa – het laat maar weer eens zien hoe essentieel het is om een partij te zijn op alle fronten. De inzet van iedereen onderstreept voor mij: CDA-ers lopen niet weg

Maar er is ook een ander gevoel.
Bij het geschreeuw op de gemeentelijke inspraakavonden, waar elke discussie onmogelijk wordt of verstoring van raadsvergaderingen – Steenbergen of Purmerend. Bij leuzen op gebouwen – op een gewoon schoolgebouw in Hendrik Ido Ambacht: 'Eigen volk eerst, laat hen maar sterven'. Bij de bestorming van een AZC in Woerden. Het klimaat is guur geworden. Belediging, bedreiging, agressie – daarvoor is nooit een excuus. Partij van de waarden zijn is ook je dáár tegen te weer stellen, telkens weer. Cabaretier Diederik Smit had het gekscherend over het uitbrengen van een Dikke van Dale voor vergeten woorden als maliënkolder, balsturig en genuanceerd…. Voor het CDA is het helder: nuances heffen we niet op, we heffen ze weer op het schild – voor ons terug van nooit weggeweest. Laat een politiek van feiten, waarden en nuances voor het CDA een erezaak zijn!

En ondertussen luisteren en wegen. Want er zijn de raddraaiers en de hooligans en de extreem-rechtse elementen die zich laten gelden.
Maar er zijn ook de diepe zorgen van gewone mensen.

Tussen de schreeuwers in Steenbergen stond Shalana Bosmans – ze stond later uitgebreid in Trouw. “Die schreeuw, dat is tien jaar ellende”, zei ze, “Tien jaar schuldhulpverlening. Tien jaar met je bakkes tegen een betonnen muur aanlopen”. Er is veel zorg in Nederland. Veel onzekerheid. Een huis onder water. Je baan weg, of op de tocht. Krijg je nog wel zorg als je het nodig hebt? Hoe zit het met je pensioen? En is er nog wel toekomst voor je kinderen? De overheid zou het allemaal regelen. Bij de mensen die toch al geen geluk hadden, is er vaak geen vertrouwen meer. Als in dat klimaat er plotseling een onafzienbare stroom vluchtelingen komt, hoe moet het dan met jou?

Ook dat is nood van mensen. En de brede volkspartij die het CDA is, is ook dáárvoor:
om betrouwbaar te zijn, geen dingen te beloven die niet kunnen. Wij moeten juist vanuit onze waarden en traditie zorgen dat in dit land de dingen goed geregeld zijn. Waarbij iedereen doet wat hij kan, waarbij iedereen er op mag vertrouwen dat er hulp is als je tussen de raderen raakt.

Solidariteit wordt niet gemaakt door wetten. Ze is niet het product van de overheid. Solidariteit wordt gedragen door gewone mensen. Mensen die zelf hun boontjes doppen, die best wat voor een ander over hebben, maar die willen weten dat we ze niet laten vallen als ze zorg nodig hebben.

De middenklasse is de ruggengraat van de solidariteit. Ik hoor behalve het CDA geen enkele politieke partij serieus werk maken van de middenklasse. Wie de middenklasse verwaarloost breekt de spankracht van de samenleving.
Dat laten we niet gebeuren!
Wij lopen niet weg.

Wij lopen niet weg bij de nood van de wereld.
Wij lopen niet weg bij de zorgen van mensen.
Wij nemen verantwoordelijkheid.
Wij vluchten niet in de valse tegenstelling tussen ‘het volk’ en de anderen. Want wij weten dat Nederland beter wordt als we samen verantwoordelijk zijn.

Dat is geen nieuw idee.
Dat is ons handelsmerk, al 35 jaar.
Die waarden, die verantwoordelijkheid dragen we met ons mee in de toekomst. Ook het moeilijk is mogen mensen op ons rekenen.
Daar staan we voor!

Vandaag, hier in Utrecht,
Morgen in Den Haag, in het hele land en in Europa.

Omdat het om mensen gaat
omdat het om waarden gaat
omdat het om de toekomst gaat
Wij lopen niet weg!